

Περιεχόμενα

1. ΜΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗ ΑΝΑ ΤΡΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥΣ ΣΤΟ Ν ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ... ΝΕΟΣ ΑΓΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ 05/10/2023 σελ.1,17
2. Η ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΑΚΙΑ ΠΙΟ ΕΥΑΛΩΤΗ ΜΕ... ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ_ ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 08/10/2023 σελ.34
3. Ο ΦΟΡΟΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ ΕΞΟΦΛΕΙΤΑΙ ΚΑΙ ΜΕ ΑΚΙΝΗΤΑ ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ 08/10/2023 σελ.26
4. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕ ΠΕΝΤΕ ΑΞΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ... ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ 08/10/2023 σελ.1,23
5. ΠΟΤΕ ΘΑ ΓΕΝΝΗΘΕΙ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ 08/10/2023 σελ.4
6. ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ... ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ_ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ 08/10/2023 σελ.10-13
7. ΤΙ ΑΛΛΑΖΕΙ ΣΤΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΚΥΡ_ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ 08/10/2023 σελ.2

1. ΜΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗ ΑΝΑ ΤΡΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥΣ ΣΤΟ Ν ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΔΥΟ ΣΤΗ...

Μέσο: . . . . . ΝΕΟΣ ΑΓΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 05/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 08/10/2023

Σελίδα: 1

Η ΑΡΧΑΙΟΤΕΡΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΩΪΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Η ΕΛΛΑΔΑ «ΜΙΚΡΑΙΝΕΙ»

Μία γέννηση ανά τρεις θανάτους στο Ν. Καρδίτσας και ανά δύο στη χώρα

Μία γέννηση για κάθε δύο θανάτους σημειώθηκε πέρυσι στην Ελλάδα, ενώ μία γέννηση για κάθε τρεις θανάτους στο Νομό Καρδίτσας με βάση τα επίσημα στοιχεία που έδωσε στη δημοσιότητα χθες η ΕΛΣΤΑΤ.

Πιο αναλυτικά, περαιτέρω μείωση κατά 10,3% σημείωσαν οι γεννήσεις στην Ελλάδα πέρυσι και ανήλθαν σε 76.541 (39.558 αγόρια και 36.983 κορίτσια) σε σχέση με το 2021 που ήταν 85.346 (43.998 αγόρια και 41.348 κορίτσια). Στις γεννήσεις δεν συμπεριλαμβάνονται οι γεννήσεις νεκρών βρεφών, οι οποίες το 2022 ανήλθαν σε 446, μει-

ωμένες κατά 1,5% σε σχέση με το 2021 που ήταν 453. Από την άλλη πλευρά, οι θάνατοι το 2022 ανήλθαν σε 140.801 (70.802 άνδρες και 69.999 γυναίκες), καταγράφοντας μείωση 2,2% σε σχέση με το 2021 που ήταν 143.923

(73.420 άνδρες και 70.503 γυναίκες).

Ν. Καρδίτσας – Θεσσαλίας

Σε ότι αφορά το Νομό Καρδίτσας πέρυσι, καταγράφησαν 1.844 θάνατοι έναντι 614 γεννήσεων. Στο Ν. Λάρισας το ισοζύγιο

διαμορφώνεται ως εξής: 3.654- 1.963, στο Ν. Μαγνησίας 2.682 – 1.384 και στο Ν. Τρικάλων 1.953 – 718. Συνολικά στη Θεσσαλία πέρυσι είχαμε 10.133 θανάτους έναντι 4.679 γεννήσεων.

Γάμοι και διαζύγια

Σύμφωνα επίσης με τα στοιχεία φυσικής κίνησης πληθυσμού από την ΕΛΣΤΑΤ, οι γάμοι το 2022 ανήλθαν σε 43.355 (21.381 θρησκευτικοί και 21.974 πολιτικοί), παρουσιάζοντας αύξηση κατά 6,4% σε σχέση με το 2021, κατά το οποίο είχαν πραγματοποιηθεί 40.759 (18.487 θρησκευτικοί και 22.272 πολιτικοί).

Συνέχεια ΣΕΛΙΔΑ 17

1. ΜΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗ ΑΝΑ ΤΡΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΥΣ ΣΤΟ Ν ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑ ΔΥΟ ΣΤΗ...

Μέσο: . . . . . ΝΕΟΣ ΑΓΩΝ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ

Ημ. Έκδοσης: . . .05/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .08/10/2023

Σελίδα: 17

Μία γέννηση ανά τρεις θανάτους στο Ν. Καρδίτσας και ανά δύο στη χώρα

Συνέχεια από 1η ΣΕΛΙΔΑ

Τα σύμφωνα συμβίωσης ανήλθαν σε 13.157, παρουσιάζοντας αύξηση 13,9% σε σύγκριση με το 2021 που ήταν 11.550. Στα σύμφωνα συμβίωσης του 2022 περιλαμβάνονται 394 σύμφωνα συμβίωσης μεταξύ ανδρών και 113 μεταξύ γυναικών.

Τα διαζύγια ανήλθαν

σε 14.477, παρουσιάζοντας αύξηση 4% σε σχέση με το 2021 (13.921 διαζύγια). Αναφορικά με τον τύπο διαζυγίου, οκτώ στα δέκα διαζύγια που εκδόθηκαν την τελευταία πενταετία είναι συναινετικά. Το 2022, εκδόθηκαν 11.638 συναινετικά (80,4%) και 1.906 κατ' αντιδικία διαζύγια

(13,2%), ενώ για 933 διαζύγια (6,4%) δεν δηλώθηκε ο τύπος διαζυγίου.

Οι περισσότερες αποφάσεις διαζυγίων αφορούν σε άτομα ηλικίας 40-44 ετών (άνδρες 17,8% και γυναίκες 20%) και ακολουθούν τα άτομα ηλικίας 45- 49 ετών (άνδρες 17,6% και γυναίκες 16,4%). Το 65,6% των δια-

ζυγίων που εκδόθηκαν το 2022 αφορά σε γάμους που διήρκησαν 10 και πλέον ετη (9.500 διαζύγια).

Η αναλογία διαζυγίων ανά 100 γάμους ήταν 33,4 το 2022, έναντι 34,2 το 2021, από 41,2 το 2020, από 32,1 το 2019 και από 32,8 το 2018.

Η ΤΡΙΤΗ ΗΛΙΑΚΙΑ ΠΙΟ ΕΥΑΛΩΤΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ

Η κλιματική αλλαγή μάς αφορά όλους – ανεξαρτήτως ηλικίας, οικονομικού και εκπαιδευτικού επιπέδου ή γεωγραφικών κριτηρίων –, απειλώντας την πρόσβασή μας σε έναν ασφαλές και βιώσιμο κόσμο με καθαρό αέρα, τροφή και επαρκή στέγαση. Υπάρχει όμως μια κατηγορία πολιτών που είναι ο πιο ευάλωτος πληθυσμός: οι ηλικιωμένοι είναι ιδιαίτερα επιρρεπείς στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Όπως σημειώνει σε ένα ιδιαίτερα ενδιαφέρον άρθρο της η **Robin Cooper**, συνιδρύτρια του «Climate Psychiatry Alliance» και αν. καθηγήτρια του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνιας στο Σαν Φρανσίσκο, μεταξύ των ιδιαίτερων συνθηκών που μπορεί να καταστήσουν πιο δύσκολο για τους 60+ να προετοιμαστούν, να ανταποκριθούν ή να επιβιώσουν από ένα συμβάν κλιματικής αλλαγής προκρίνονται οι εξής:

- Πολύπλοκες ιατρικές παθήσεις που επηρεάζουν τις φυσικές, αισθητηριακές και γνωστικές ικανότητες για τη φροντίδα του εαυτού τους και την αντιμετώπιση κλιματικών καταστροφών.
  - Εξάρτηση από τους φροντιστές και τα συστήματα παροχής ιατρικών υπηρεσιών, τα οποία μπορεί να είναι κατακερματισμένα κατά τη διάρκεια κλιματικών καταστροφών.
  - Φυσιολογικές διαδικασίες γήρανσης που προκαλούν μείωση του μυϊκού και οσματικού τόνου, γεγονός που μπορεί να περιορίσει την ευκαμψία και την κινητικότητα.
  - Γνωστικές διαταραχές που κυμαίνονται από ελάχιστη έως σοβαρή άνοια και μειώνουν την ικανότητα εκτίμησης των κινδύνων, σχεδιασμού αντιδράσεων και εκτέλεσης προστατευτικών συμπεριφορών.
  - Εξάρτηση από φάρμακα και εξοπλισμό διατήρησης της ζωής που μπορεί εντούτοις να μην είναι διαθέσιμος ή να απαιτεί παροχή ρεύματος (που επίσης πιθανόν να μην είναι διαθέσιμη).
- Καθίσταται συνεπώς σαφές ότι ο αντίκτυπος της κλιματικής αλλαγής στους ηλικιωμένους αποτελεί τεράστιο πρόβλημα δημόσιας υγείας.

Πώς επηρεάζουν οι καταστροφές τους ηλικιωμένους

Οι κλιματικές καταστροφές, εξηγεί η **Robin Cooper**, είναι ακραία γεγονότα όπως καταιγίδες, πλημμύρες και πυρκαγιές. Καθεμία από αυτές τις καταστροφές είναι ιδιαίτερα απειλητική για τους ηλικιωμένους. Λόγω ποικίλων παραγόντων, όπως αναφέρθηκε, η ικανότητα των ηλικιωμένων ενήλικων να καταφεύγουν σε ασφαλείς περιοχές και να προστατευτούν από τραυματισμούς κατά τη διάρκεια των καταστροφών μπορεί να διακυβεύεται ή να εξαρτώνται από άλλους για βοήθεια και διάσωση.

Άλλες ανησυχίες, σύμφωνα με την ειδική, που καθιστούν τις κλιματικές καταστροφές ιδιαίτερα δύσκολες για ορισμένους ηλικιωμένους περιλαμβάνουν το γεγονός ότι τα προσωρινά καταφύγια μπορεί να είναι πολυπληθή, σε άγνωστους άνοητους δημόσιους χώρους. Τα χαστικά όμως αυτά περιβάλλοντα μπορεί να απορροσανατολίσουν και να προκαλέσουν σύγχυση, ιδίως στα άτομα με προϋπάρχουσες γνωστικές δυσκολίες. Και συνεπικολούθα τέτοιου τύπου καταστάσεις μπορεί να επιδράσουν αρνητικά στην ψυχική και οσματική τους υγεία.

Επίσης, η απόλυτα πολύτιμων οικογενειακών αναμνηστικών είναι κατά κανόνα ιδιαίτερα οδυνηρή για τους ηλικιωμένους, αποσιωπώντας τους από εκείνα τα καθημερινά αντικείμενα που τους παρέχουν παρηγοριά και τους κρατούν προσανατολισμένους και συνδεδεμένους με

Πλημμύρες, πυρκαγιές, ακραία ζέστη και ασθένειες από τσιμπούρια ή κουνούπια απειλούν περισσότερο όσους είναι από 65 ετών και πάνω - Χρήσιμες συμβουλές από ειδικούς

τα αγαπημένα τους πρόσωπα μέσω των αναμνήσεών.

Πώς επηρεάζει η ακραία ζέστη τους ηλικιωμένους

Οι ηλικιωμένοι είναι ιδιαίτερα ευάλωτοι, δεδομένου ότι η ικανότητά τους να διατηρούν τη θερμοκρασία του πυρήνα του σώματος μειώνεται σημαντικά με την ηλικία. Η ζέστη και η αφυδάτωση είναι επιβαρυντικές καταστάσεις για τα άτομα με χρόνιες παθήσεις. Η μειωμένη ικανότητα της καρδιαγγειακής απόδοσης να μεταφέρει το αίμα στο δέρμα συμβάλλει στη λιγότερο αποτελεσματική εφίδρωση, την προταρχική άμυνα του σώματος κατά της υπερθέρμανσης. Επίσης, τα φάρμακα που λαμβάνονται για χρόνιες παθήσεις συμβάλλουν στην απορρόχιση του βιολογικού θερμομέτρου. Ιδιαίτερα επιβαρυντικοί παράγοντες είναι επίσης η φυλή και το βιοτικό επίπεδο. Οι ηλικιωμένοι που ζουν σε πόλεις και κυρίως σε υποβαθμισμένες κατοικίες είναι «καταδικασμένοι» σε υψηλότερες θερμοκρασίες λόγω του φαινομένου της αστικής θερμικής νησίδας και της έλλειψης κλιματιστικών.

Ασθενείς που διαδίδονται από τσιμπούρια ή κουνούπια

Η κλιματική αλλαγή και οι αυξημένες θερμοκρασίες θα οδηγήσουν τα τσιμπούρια και τα κουνούπια να επεκταθούν τις

περιοχές εξάπλωσής τους αλλά και τη χρονική κυκλοφορία τους, όπως προειδοποιεί η Υπηρεσία Προστασίας του Περιβάλλοντος στις ΗΠΑ. Αυτό σημαίνει αυξημένο κίνδυνο να μολυνθεί κάποιος από τσιμπούρια ή κουνούπια που μεταφέρουν ασθένειες. Η νόσος του Lyme, η οποία μεταδίδεται από τα τσιμπούρια, όπως και η νόσος του Δυτικού Νείλου (που μεταδίδεται από τα κουνούπια), αποτελούν μεγαλύτερο κίνδυνο για την υγεία των ηλικιωμένων ή των ενήλικων με ήδη εξασθενημένο ανοσοποιητικό σύστημα

Χρήσιμες συμβουλές

Αν και οι ηλικιωμένοι είναι πιο ευάλωτοι στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, ο προγραμματισμός μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη ορισμένων από τις πιο σοβαρές επιπτώσεις, σημειώνει η **Robin Cooper**. Ενδεικτικά αναφέρει πως τόσο οι ηλικιωμένοι όσο και οι νεότεροι συγγενείς τους θα πρέπει να ενημερώνονται για την ατμοσφαιρική ρύπανση.

«Όταν η ποιότητα του αέρα είναι χαμηλή, παραμείνετε σε εσωτερικούς χώρους, αν μπορείτε, με κλειστά παράθυρα, χρησιμοποιώντας φορητές συσκευές φίλτρου αέρα. Η επαρκής προμήθεια φαρμάκων και τροφίμων θα ελαχιστοποιήσει την ανάγκη να βγείτε έξω» τονίζει η ίδια.

Και προσθέτει: *«Εάν οι εξορμήσεις σε εξωτερικούς χώρους είναι απαραίτητες κατά τη διάρκεια ημερών με κακή ποιότητα αέρα, η χρήση μάσκας προσώπου N95 μπορεί να είναι προστατευτική»*.

Καθώς όμως η αυξημένη ατμοσφαιρική ρύπανση συμβαίνει συχνά κατά τη διάρκεια περιόδων ακραίας ζέστης, η ίδια προτείνει σε εκείνους τους ηλικιωμένους που δεν έχουν κλιματιστικό στο σπίτι τους να επισκέπτονται δημόσια κτίρια και κοινοτικά κέντρα (με κλιματισμό).

Αντίστοιχα, κατά τους θερινούς μήνες τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας θα πρέπει να λαμβάνουν μέτρα ατομικής προστασίας από τα κουνούπια, ενώ το φθινόπωρο θα πρέπει να εμβολιάζονται έναντι σοβαρών λοιμώξεων (π.χ. εποχική γρίπη, λοίμωξη COVID-19).

Με ταχείς ρυθμούς η γήρανση του πληθυσμού

Ο αριθμός των μεγαλύτερων ηλικιακά ανθρώπων (δηλαδή των στόμων ηλικίας 65 ετών και άνω) τριπλασιάστηκε από περίπου 260 εκατομμύρια το 1980 σε 761 εκατομμύρια το 2021 και μέχρι το 2050 το ποσοστό του γρηαιότερου πληθυσμού παγκοσμίως προβλέπεται να αυξηθεί από το 10% που είναι σήμερα στο 17%. Συγκεκριμένα, προβλέπεται αύξηση 188% για τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών, 351% για τα άτομα ηλικίας άνω των 85 ετών και 1004% για τα άτομα που ξεπερνούν τα 100 χρόνια. Επιπλέον και όπως σημειώνει η Ελληνική Γεροντολογική και Γηριατρική Εταιρεία, σε ό,τι αφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ελλάδα και η Ιταλία καταγράφουν τον τρίτο χαμηλότερο δείκτη γεννησιών (9%), μετά τη Γερμανία (8,4%) και την Πορτογαλία (8,5%). Σαν αποτέλεσμα της υπαγεννητικότητας και της γήρανσης του πληθυσμού αλλά και του αρνητικού ισοζυγίου μετανάστευσης, υπολογίζεται ότι θα έχουμε μείωση του πληθυσμού της Ελλάδας από τα 11 εκατομμύρια το 2013 στα 8,3 έως 10 εκατομμύρια το 2050. Η ελάττωση του πληθυσμού θα κυμανθεί από 800.000 μέχρι 2,5 εκατομμύρια άτομα. Έτσι, μοιραία, τα άτομα ηλικίας άνω των 65 ετών αντιπροσωπεύουν σήμερα στη χώρα μας ποσοστό πάνω από το 21,3% του πληθυσμού και σύμφωνα με τις προβλέψεις το 2030 θα είναι περίπου το 30% του πληθυσμού, ενώ το 2050 θα πληθύνουν το 1/3 του πληθυσμού.

26 / ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Τια λόγους δημοσίου συμφέροντος, το υπουργείο Οικονομικών και οι ΔΟΥ υποχρεούνται να δέχονται για όσους δεν έχουν χρήματα να καταβάλουν τον φόρο κληρονομιάς «σε είδος», όπως με τη μεταβίβαση στο Ελληνικό Δημόσιο άλλου ακινήτου το οποίο είναι στην κυριότητα του κληρονόμου, σύμφωνα το Συμβούλιο της Επικρατείας.

Οι σύμβουλοι Επικρατείας επισημαίνουν μάλιστα ότι, σύμφωνα με τις συνταγματικές επιταγές και τη νομοθεσία, το υπουργείο Οικονομικών οφείλει να εκδίδει την προβλεπόμενη υπουργική απόφαση προκειμένου να επιτρέπεται η εξόφληση φόρου κληρονομιάς με τη μεταβίβαση ακινήτου στο Δημόσιο και παράλληλα με την ίδια απόφαση να καθορίζονται οι αναγκαίες διαδικασίες για τη μεταβίβαση.

Οι σύμβουλοι Επικρατείας επισημαίνουν μάλιστα ότι, σύμφωνα με τις συνταγματικές επιταγές και τη νομοθεσία, το υπουργείο Οικονομικών οφείλει να εκδίδει την προβλεπόμενη υπουργική απόφαση προκειμένου να επιτρέπεται η εξόφληση φόρου κληρονομιάς με τη μεταβίβαση ακινήτου στο Δημόσιο και παράλληλα με την ίδια απόφαση να καθορίζονται οι αναγκαίες διαδικασίες για τη μεταβίβαση.

Συγκεκριμένα, Αθηναίοι κληρονόμοι σε ακίνητα και κλήθηκε να καταβάλει φόρο κληρονομιάς 1.933.348 ευρώ. Όμως, λόγω οικονομικής αδυναμίας πρότεινε εγγράφως στη ΔΟΥ Καλλιθέας να εξοφλήσει τον φόρο με τη μεταβίβαση προς το Δημόσιο ακινήτου της κληρονομιάς περιουσίας το οποίο ήταν στην περιοχή της Καλλιθέας. Στην αίτηση του για την εξόφληση του φόρου κληρονομιάς σε είδος, όπως λέγεται, επικαλέστηκε την ισχύουσα νομοθεσία (νόμος 2961/2001, όπως ισχύει με μεταγενέστερες τροποποιήσεις).

Πράγματι, η ΔΟΥ πραγματοποίησε έρευνα από την οποία διαπιστώθηκε η οικονομική του αδυναμία για την πληρωμή του φόρου κληρονομιάς. Παράλληλα, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους σε έγγραφό του προς τη ΔΟΥ βεβαίωσε «την απουσία βαρών και τη μη προβολή δικαιωμάτων του Δημοσίου επί αυτού» επί του ακινήτου που κληρονόμησε.

Τι λέει ο νόμος

Η νομοθεσία που ισχύει σήμερα, μετά-Ευ των άλλων, προβλέπει:

«Δι' αποφάσεως του υπουργού Οικονομικών δύνανται να επιτραπεί η εξόφληση φόρου κληρονομιάς υπό οφειλέτην ενρισκομένον ακινήτου λαμβάνεται υποχρεωτικώς η τελειοδικώς ορισθείσα αξία αυτού επί τη βάσει της οποίας ενεβλήθη ο φόρος ούτος».

Αρχικά υπήρχε η προϋπόθεση ότι το ακίνητο το οποίο θα μεταβιβάζεται στο Δημόσιο προς εξόφληση του φόρου κληρονομιάς έπρεπε να είναι εντός

Ο φόρος κληρονομιάς εξοφλείται και με ακίνητα

Απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου καθορίζει ότι κληρονόμος που δεν έχει χρήματα μπορεί να μεταβιβάσει απευθείας στο Δημόσιο ακίνητό του προς εξόφληση του φόρου κληρονομιάς. Ο νόμος προέβλεπε τη δυνατότητα αυτή από το 2001, αλλά οι υπουργικές αποφάσεις για την υλοποίηση του εκδόθηκαν πριν από λίγο καιρό.

ο σχεδίου πόλεως και να «μη βαρύνεται με οποιοδήποτε εμπράγματο δικαίωμα, αγωγή ή άλλο βάρος». Όμως, μεταγενέστερα δόθηκε η δυνατότητα να μεταβιβάζονται και ακίνητα εκτός σχεδίου, με την προϋπόθεση και πάλι ότι δεν θα έχουν βάρος.

Πάντως, ξεκαθαρίζει η νομοθεσία, ότι «σε καμία περίπτωση δεν αποδίδεται στον οφειλέτη η τυχόν διαφορά μεταξύ της αξίας του ακινήτου που προσφέρεται και του φόρου κληρονομιάς που οφείλεται».

η οποία παρίσταται αναγκαία για την ενεργοποίηση της παρεχομένης από τον νόμο δυνατότητας καταβολής φόρου κληρονομιάς διά μεταβίβασης ακινήτου».

Το δημόσιο συμφέρον

Αντίθετη εκδοχή, δηλαδή να μην εκδοθεί προβλεπόμενη υπουργική απόφαση, είναι αντίθετη στον «σκοπό του δημοσίου συμφέροντος», σύμφωνα με το ΣτΕ.

Υπογραμμίζει πάνω στο θέμα αυτό το ΣτΕ (πρόεδρος ο αντιπρόεδρος Μιχάλης Πικραμένος και εισιγγιτής ο πρόεδρος Νικόλαος Νικολάκης) ότι «πά ερχόταν σε αντίθεση με τη βούληση του νομοθέτη, όπως αυτή εκφράστηκε στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, από την οποία (έκθεση) προκύπτει ότι ο νομοθέτης δεν θέλησε, με τη νεότερη ρύθμιση, να καταργήσει εν τοις πράγμασι την ισχύουσα δυνατότητα καταβολής φόρου κληρονομιάς με μεταβίβαση ακινήτου, και περαιτέρω θα μαιώνον τον σκοπό δημοσίου συμφέροντος που επιδιώκει με την επίμαχη ρύθμιση, δηλαδή την εισπράξη του φόρου κληρονομιάς από οφειλέτες, οι οποίοι αποδεδειγμένα αδυνατούν να τον καταβάλουν με χρήματα, ώστε να αποφευχθεί η επιδίωξη της εισπράξεως του προσανειγμένου μάλιστα με πρόσθετο φόρο η άλλη κύρωση λόγω της μη εμπρόθεσμης καταβολής του - με τη διαδικασία της αναγκαστικής εκτελέσεως».

Με τα δεδομένα αυτά, συνεχίζει το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο, η παράλειψη έκδοσης της υπουργικής απόφασης σε εφαρμογή του ν. 2961/2001, όπως αυτός ισχύει με τις τροποποιήσεις που έγιναν, «συνιστά παράνομη παράλειψη της διοικήσεως (ο.σ.: υπουργείου Οικονομικών) να προβεί στην επιβαλλόμενη έκδοση αποφάσεως προς καθορισμό της διαδικασίας εξοφλήσεως του φόρου, η οποία παράλειψη συντέλεστηκε με την πάροδο ενλόγου χρόνου από της δημοσιεύσεως του νόμου 4261/2014, ενεργοποιήθηκε δε σε κάθε περίπτωση με την υποβολή της από 24/5/2018 αιτήσεως του κληρονόμου προς τον υπουργό Οικονομικών».

Τελικά, οι σύμβουλοι Επικρατείας έκαναν δεκτή την αίτηση του κληρονόμου και ακύρωσαν την παράλειψη του υπουργείου Οικονομικών να προβεί στην επιβαλλόμενη «έκδοση αποφάσεως καθορίζουσας τη διαδικασία και κάθε λεπτομέρεια σχετικά με την εξόφληση του φόρου κληρονομιάς από οφειλέτη που βρίσκεται σε αδυναμία να τον καταβάλει με μετρητά».

Δεν παραλείπει το ΣτΕ να υπογραμμίσει ότι η αρχή του κράτους δικαίου και το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος επιβάλλουν «την υποχρέωση συμμεγφωπης της διοικήσεως προς τις ακιρωσικές αποφάσεις (ο.σ.: των δικαστηρίων), δεν ανόχονται η συνεχιζόμενη αδράνεια της διοικήσεως να ασκήσει την κανονιστική της αρμοδιότητα, να αποβεί σε βάρος των φορολογουμένων, προς το συμφέρον των οποίων ο νομοθέτης απεβλήξε με την αναγνώριση, και μάλιστα διαχρονικός, της δυνατότητας καταβολής φόρου κληρονομιάς με μεταβίβαση ακινήτου».

του Παναγιώτη Τσιμουκάκη
tak_tsi@yahoo.gr

4. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕ ΠΕΝΤΕ ΑΞΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .08/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .08/10/2023

Σελίδα: 1

ΕΝΤΟΣ ΤΟΥ 2024

Σχέδιο με πέντε άξονες για το Δημογραφικό

Οι νέες πολιτικές οι οποίες θα περιλαμβάνονται στο νομοσχέδιο που ετοιμάζει η κυβέρνηση.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ 23

4. ΣΧΕΔΙΟ ΜΕ ΠΕΝΤΕ ΑΞΟΝΕΣ ΓΙΑ ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ

Μέσο: . . . . . ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 08/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 08/10/2023

Σελίδα: 23

Πολιτική

ΚΥΡΙΑΚΗ 08.10.23

23

Σχέδιο με 5 άξονες για το Δημογραφικό

► Το πλάνο του υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας για την εκπόνηση του τελικού σχεδίου, που θα καλύπτει όλο το φάσμα της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής των πολιτών

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΚΑΪΜΕΝΟΥ
sunday@iapogevmatini.gr

Σε πέντε άξονες που καλύπτουν τον άνθρωπο σε όλο το φάσμα της προσωπικής και επαγγελματικής ζωής του, από τη γέννηση μέχρι τη γήρανσή του, στηρίζεται το σχέδιο του νεοσύστατου υπουργείου Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας για το ζήτημα του Δημογραφικού, σύμφωνα με πληροφορίες της «Α».

Το αρμόδιο υπουργείο δίνει ιδιαίτερη βάση στη στήριξη της οικογένειας, την ενίσχυση του εργατικού δυναμικού, τη διαχείριση της γήρανσης, τη διασφάλιση της ποιότητας ζωής και την προώθηση της ανάπτυξης. Το αναλυτικό και στοχευμένο Εθνικό Σχέδιο για το Δημογραφικό πρόκειται να εκπονηθεί εντός του 2024 με την ενεργό συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. «Η κυβερνήσή μας έχει αντιληφθεί την κρισιμότητα του προβλήματος και είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας που το Δημογραφικό έχει τοποθετηθεί ανάμεσα στα πρωταρχικά θέματα της ατζέντας ως ζήτημα "εθνικής σημασίας", που απαιτεί διακομματική συνεργασία. Για τον λόγο αυτό και ο ίδιος ο πρωθυπουργός έθεσε το Δημογραφικό ως μία ξεχωριστή αρμοδιότητα στο νεοσύστατο υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, συστήνοντας αρμόδια Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Στεγαστικής Πολιτικής, που θα αναδείξει τη σπουδαιότητα του ζητήματος» αναφέρει στην κυριακάτικη «Α» η αρμόδια υπουργός, Σοφία Ζαχαράκη. Αναλυτικά οι πέντε άξονες πάνω στους οποίους η κυβέρνηση θα εκπονήσει ανα-

λυτικό σχέδιο για την επίλυση του δημογραφικού προβλήματος:

1. Στήριξη της οικογένειας

Ιδιαίτερη σημασία δίνεται στη στήριξη της οικογένειας με πολιτικές που εμπειρεύουν την εξισορρόπηση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής, την παροχή ίσων ευκαιριών σε άνδρες και γυναίκες, όπως και την ενθάρρυνση της απόκτησης παιδιών. Έτσι, λοιπόν, θα ενισχυθεί η κάλυψη της παιδικής φροντίδας και θα στηριχθούν τα νέα ζευγάρια στο κομμάτι της τεύγασης,

τόσο με το πρόγραμμα «Σπίτι μου» όσο και με τα υπόλοιπα προγράμματα στεγαστικής συνδρομής. Παράλληλα, στόχος του υπουργείου είναι η ενίσχυση της εξωσωματικής γονιμοποίησης, όπως και των διαδικασιών υιοθεσίας και αναδοχής.

2. Ενίσχυση του εργατικού δυναμικού

Η στήριξη της απασχόλησης των νέων κάτω των 30 ετών, η αναχίτηση του brain drain, η προώθηση της γυναικείας απασχόλησης, η διά βίου εκπαίδευση και ψηφιακή κατάρτιση των άνω των 67 ετών είναι τα ζητήματα που βρίσκονται ψηλά στην ατζέντα του υπουργείου, αναφορικά με την ενίσχυση του εργατικού δυναμικού.

3. Διαχείριση της γήρανσης

Με ειδικά προγράμματα πρόληψης, διατροφής και άθλησης, με προγράμματα αντιμετώπισης ασθενειών, όπως το Alzheimer, η άνοια και η κατάθλιψη, και με οικιακά προγράμματα, που διασφαλίζουν μια καλύτερη ποιότητα ζωής των ηλικιωμένων, σκοπεύει να διαχειριστεί το ζήτημα των ηλικιωμένων συμπολιτών μας το υπουργείο, επιδιώκοντας την ανάπτυξη της υγιούς γήρανσης.

Στόχος είναι ένα νέο μοντέλο κοινωνίας που νοιάζεται και φροντίζει τους ηλικιωμένους, δίνοντας έμφαση στην αλληλεπίδραση και στη συνεργασία μεταξύ των γενεών, στην προώθηση της ενεργού γήρανσης με την εμπλοκή των ηλικιωμένων που το επιθυμούν στην εργασία, καθώς και στην ευρύτερη κοινωνική συμμετοχή τους.

4. Διασφάλιση της ποιότητας ζωής
Με εξειδικευμένες δράσεις ενάντια στην ερμηνοποίηση περιοχών, υπέρ της προσέ-

κυσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας στην επαρχία, της πράσινης ανάπτυξης και της καλλιέργειας μιας κουλτούρας που θα συντελέσει στη βελτίωση της προβιοσιμότητας στα ΜΜΜ και στη μείωση των τροχαίων ατυχημάτων, σκοπεύει το υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας να διασφαλίσει και να καλυτερεύσει την ποιότητα ζωής των πολιτών.

5. Προώθηση της ανάπτυξης

Στην ενίσχυση της καινοτομίας, με την αύξηση των ψηφιακών υπηρεσιών και τη δυναμική εισαγωγή της ρομποτικής και των smart τεχνολογιών, για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας ιδιαίτερα προς τους ηλικιωμένους, στηρίζεται η προώθηση της ανάπτυξης.

Στη στρατηγική του υπουργείου πρωταγωνιστικό ρόλο διαδραματίζει η εκπαίδευση, αφού οι επιμέρους πολιτικές εμπειρεύουν την ανάπτυξη της προσχολικής αγωγής, την αναβάθμιση του ολοήμερου σχολείου, την ενίσχυση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και την καλλιέργεια προγραμμάτων διά βίου μάθησης, επανένταξης στην αγορά εργασίας και επέκτασης δεξιοτήτων.

«Έχουμε επίγνωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της χώρας μας. Γνωρίζουμε καλά ότι τα αποτελέσματα δεν θα έρθουν από τη μια μέρα στην άλλη, ωστόσο με ορθολογική προσέγγιση και με τη μέγιστη συνένωση δυνάμεων θα καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε οι δικαιολογημένες ανσυχίες της κοινωνίας να μετατραπούν σε στοχευμένες πρωτοβουλίες της πολιτείας», σχολιάζει στην «Α» της Κυριακής η υπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Σοφία Ζαχαράκη.

“

Είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας που το Δημογραφικό έχει τοποθετηθεί ανάμεσα στα πρωταρχικά θέματα της ατζέντας ως ζήτημα «εθνικής σημασίας»

5. ΠΟΤΕ ΘΑ ΓΕΝΝΗΘΕΙ Ο ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ

Μέσο: . . . . . ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Ημ. Έκδοσης: . . . 08/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 08/10/2023

Σελίδα: 4

ΜΕΓΕΘΥΝΣΕΙΣ

Η «πρόκληση» του 2181

Το δυστοπικό σενάριο της εξαφάνισης εθνών λόγω της υπογεννητικότητας και η θέση της Ελλάδας στη λίστα με τις χώρες που βλέπουν δραματική μείωση του πληθυσμού τους

ΤΗΣ ΕΛΕΝΗΣ ΔΕΛΛΗ

Σε πολλές χώρες, εδώ και χρόνια, οι ειδικόι σκιαγραφούν με αδρές γραμμές το πρόβλημα του δημογραφικού. Οι γεννήσεις μειώνονται, ο πληθυσμός γερνάει. Άλλοι παράγοντες, οικονομικοί αλλά και κοινωνικοί, παροξύνουν το πρόβλημα. Για να αναστραφεί η τάση, είναι το συμπέρασμα, θα χρειαστεί να περάσουν ολόκληρες δεκαετίες. Και αν δεν αναστραφεί; Αυτή η αβεβαιότητα οδήγησε τους ειδικούς στη διατύπωση μιας «υπόθεσης-πρόκλησης»: Εάν οι γεννήσεις συνεχίσουν να μειώνονται με τον ρυθμό που μειώνονται την τελευταία εικοσαετία και αν εξίσου αμετάβλητος παραμείνει ο ρυθμός μεταβολής του δείκτη των θανάτων, πότε θα γεννηθεί ο τελευταίος Έλληνας, Ιταλός ή Γάλλος; Τον υπολογισμό έκαναν οι ειδικοί του Ινστιτούτου European House - Ambrosetti που εδρεύει στην Ιταλία, τη χώρα με τον χαμηλότερο δείκτη γεννητικότητας στην Ευρώπη. Το παλιό «δυστοπικό σενάριο» λέει πως ο τελευταίος Ιταλός θα γεννηθεί το 2225 και θα φύγει από τη ζωή περίπου 100 χρόνια αργότερα. Αν επομένως στην Ελλάδα διατηρηθεί ένας ρυθμός μείωσης των γεννήσεων της τάξης του -1,5% (όσο είναι την τελευταία εικοσαετία) και ένας ρυθμός αύξησης των θανάτων της τάξης του +1,4%, τότε ο «τελευταίος Έλληνας» θα γεννηθεί το 2181. Η ίδια προβολή λέει πως το έθνος θα πάψει να υπάρχει περίπου 100 εκατό χρόνια αργότερα.

Μη αναστρέψιμη μείωση πληθυσμού

«Ο σκοπός του δυστοπικού σεναρίου δεν είναι ασφαλώς να εντοπιστεί ο «εσχάτο-πλαστός» Κώστας ή Γιάννης, όπως κανένας επιστήμονας δεν θα αναζητούσε τον

B

Ο πλανήτης φιλοξενεί σήμερα 8,05 δισ. ανθρώπους, ενώ το 2050 θα φιλοξενεί 9,675 δισ. Η αύξηση αυτή θέτει νέες προκλήσεις για τη διαχείριση της μετανάστευσης, των πόρων, του οικοσυστήματος

πρωτόπλαστο Αδάμ» σημειώνει πανεπιστημιακός με ειδίκευση στη δημογραφία. «Σκοπός της πρόκλησης είναι να αποτυπώσει μια πραγματικότητα που λέει πως η δραματική συρρίκνωση του πληθυσμού τις επόμενες δεκαετίες είναι μη αναστρέψιμη» προσθέτει. Σχετικές προβολές των Ηνωμένων Εθνών οδηγούν στο ίδιο συμπέρασμα. Η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στους «πρωταθλητές» της δραματικής μείωσης του πληθυσμού τις επόμενες δεκαετίες, καταλαμβάνοντας την 7η θέση μετά τη Νότια Κορέα, την Ουκρανία, την Κίνα, την Κούβα, την Πολωνία και την Ιαπωνία. Άλλες μελέτες, που συνδυάζουν το προσδόκιμο ζωής, τον δείκτη γεννητικότητας και το εισόδημα, τοποθετούν την Ιαπωνία στην κορυφή των πιθανοτήτων ενός δημογραφικού «κράχ». Το ακόμη πιο ενδιαφέρον στοιχείο για τους ειδικούς σε αυτές τις μελέτες είναι πως το ύψος του εισοδήματος δεν σχετίζεται με τη γεννητικότητα. «Πολλοί δεν σημαίνει και πιο αναπαραγωγικοί» σημειώνουν σχετικά. Καταδεικνύεται έτσι πως το πρόβλημα του δημογραφικού σχετίζεται με πλήθος παραγόντων. Χαρακτηριστικό από αυτά την άποψη είναι το γεγονός πως «το 55% των γυναικών στην Ιταλία τείνουν να θεωρούν τη γονεϊκότητα εμπόδιο για την εισοδή τους ή την παραμονή τους στην αγορά απασχόλησης».

Μεταναστευτικό και περιβάλλον

Οι ειδικοί επισημαίνουν ακόμη πως είναι απαραίτητο να υιοθετηθούν άμεσα πολιτικές που ξεκινούν από την ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή και φτάνουν έως τη μετανάστευση για να αποδώσουν όσο νορμότερα δυνατόν στο μέλλον, δηλαδή από τις επόμενες γενιές. Την ίδια ώρα, πάντως, ο παγκόσμιος πληθυσμός αυξάνεται. Ο πλανήτης φιλοξενεί σήμερα 8,05 δισ. ανθρώπους, ενώ το 2050 θα φιλοξενεί 9,675 δισ. Η αύξηση αυτή θέτει νέες προκλήσεις για τη διαχείριση της μετανάστευσης, των πόρων, του οικοσυστήματος. Οι μεγαλύτεροι δείκτες γεννητικότητας εξάλλου καταγράφονται σε μερικές από τις πλέον φτωχές χώρες, όπως η Σομαλία και το Τσαντ. «Στην ουσία πρόκειται για νέες γενιές μεταναστευτικών ροών» παρατηρούν στην έκθεσή τους οι Ιταλοί του European House - Ambrosetti καλώντας την κυβέρνηση της χώρας τους να «αυξήσει άμεσα» σε 250.000 τον αριθμό μεταναστών που θα δέχεται κάθε χρόνο. Να αναζητήσει, δηλαδή, εκείνο το μείγμα που θα μετατρέψει την κρίση σε ευκαιρία πολύ πριν γεννηθεί ο «τελευταίος Ιταλός»...

ΕΛΛΑΔΑ

Οι άλλοι αριθμοί του Δημογραφικού (και μια σύγκριση)

12,5%

το ποσοστό ανεργίας το 2022 (7% ο μ.ό. στην ΕΕ)

0,8%

τα οικογενειακά επιδόματα ως ποσοστό του ΑΕΠ (1,5% στο Βέλγιο)

2

εβδομάδες η άδεια πατρότητας (16 στην Ισπανία)

12,2

το επίδομα γέννησης κατά κεφαλήν σε όρους PPP (24 ο μ.ό. στην ΕΕ)

23,3

ο μ.ό. ηλικίας έναρξης της εργασιακής ζωής (20,4 στη Βρετανία)

6,7%

το ποσοστό των οικογενειακών βοηθημάτων που έχουν μόνιμο χαρακτήρα (59,7% στη Φινλανδία)

33,3%

το ποσοστό των παιδιών ηλικίας 0-3 ετών σε εκπαιδευτικές δομές (73% στην Ολλανδία)

1.669

η δημόσια δαπάνη σε όρους PPP* για τα παιδιά κάτω των 18 ετών (6.232 στην Αυστρία)

7,7%

το ποσοστό των γεννήσεων με ιατρικώς υποβοηθούμενη αναπαραγωγή (7,9% στην Ισπανία)

17

εβδομάδες η άδεια μητρότητας (42 στην Ιρλανδία)

* Ισοδυναμία αγοραστικής δύναμης σε ευρώ

Η πολυσυζητημένη ωρολογιακή βόμβα του Δημογραφικού έχει σκάσει και τα πρώτα φωσικά κύματα έχουν αρχίσει ήδη να ταρακουνούν την οικονομία και το επιχειρείν, αποτελώντας τελικά τη μεγαλύτερη απειλή που έχουμε να αντιμετωπίσουμε μπροστά μας ως έθνους και ως χώρα.

Μπορεί τα προβλήματα στην αγορά εργασίας και το Ασφαλιστικό ακόμα να μην μπορούν να γίνουν αντιληπτά, ωστόσο οι τεκτονικές αλλαγές έχουν ξεκινήσει ήδη απ' την αγορά και, κυρίως, απ' το κομμάτι της δραστηριότητας που αφορά βρέφη και παιδιά. Μαιευτήρια μετατρέπονται σε γενικές κλινικές, βιομηχανίες που ειδικεύονταν στα βρεφικά και παιδικά τρόφιμα πλέον μπαίνουν και σε άλλες κατηγορίες προϊόντων... ακόμα και εταιρείες παιχνιδιών το ρίχνουν στο real estate ή άλλες εμπορικές δραστηριότητες σε μια προσπάθεια να βρουν διέξοδο και προοπτική σε μια ελληνική αγορά που συρρικνώνεται.

Και αυτό απλά είναι το πρώτο επεισόδιο μιας οικονομίας που πλέον αλλάζει προσπαθώντας να προσαρμοστεί με τη μείωση και ταυτόχρονα τη γήρανση του πληθυσμού, η οποία τελικά εξελίσσεται πιο ταχέως απ' τις περισσότερες προβλέψεις που είχαν γίνει την τελευταία εικοσαετία.

Κλιμάκωση

Τα στοιχεία που δημοσιοποίησε η ΕΛΣΤΑΤ την περασμένη εβδομάδα και τα οποία έδειξαν ότι για πρώτη φορά οι γεννήσεις στη χώρα υποχώρησαν, το 2022, κάτω απ' τις 80.000 πέρσι, την ώρα που οι θάνατοι ήταν σχεδόν διπλάσιοι (περίπου 140.000) μαρτυρούν ότι το πρόβλημα της υπογεννητικότητας εξακολουθεί να κλιμακώνεται σε μια πορεία που μπορεί να απειλήσει τις δομές οικονομίας, της κοινωνίας και του ίδιου του κράτους. Οι εκτιμήσεις μάλιστα και για φέτος είναι ιδιαίτερα δυσοίωνες, μια και ο ρυθμός των γεννήσεων είναι ακόμα χαμηλότερος σε σχέση με πέρσι, με τη βασική πρόβλεψη να κάνει λόγο για αριθμό γεννήσεων κάτω και απ' τις 70.000!

Απ' το 2011, την τελευταία χρονιά που η χώρα είχε εμφανίσει ισορροπία μεταξύ γεννήσεων και θανάτων, υπολογίζεται ότι το έλλειμμα των γεννήσεων στη χώρα έχει υπερβεί τις 400.000! Μια «χαμένη γενιά» που σε πληθυσμό ισοδυναμεί με το αριθμό των δηροτών που εμφανίζουν μαζί η Πάτρα και η Λάρισα...

Σημειώτε ότι η απογραφή του 2021 έδειξε ότι ο πληθυσμός της Ελλάδας πράγματι έχει μειωθεί κατά 3,1% σε σχέση με το 2011 και σήμερα ανέρχεται στα 10.482.487 άτομα.

«Το δημογραφικό ζήτημα επιτρέπει σημαντικά την οικονομική ανάπτυξη της χώρας. Η μείωση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού επιδρά αρνητικά στην προσφορά εργασίας και τις δυνατότητες οικονομικής μεγέθυνσης, ο αυξανόμενος δείκτης ελάρτησης ασκεί πιέσεις στη δημοσιονομική βιωσιμότητα, ενώ η γήρανση του πληθυσμού επιβραδύνει την παραγωγικότητα της εργασίας», σημειώνει σε ειδική μελέτη ο IOBE επικεφαλής να κάνει μια συγχροτημένη αποτίμηση και προτείνοντας λύσεις. Μέσω αυτής, μάλιστα, προειδοποιεί πως εάν δεν αντιμετωπιστεί καιρία το μείζον αυτό «εθνικό πρόβλημα» τότε το κόστος του θα είναι πολύ ακριβό μακροχρόνια «σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης, δημοσιονομικών πόρων, αλλά και κατά κεφαλήν ευημερίας». Μάλιστα το κύριο σενάριο της μελέτης «Το δημογραφικό πρόβλημα στην Ελλάδα: Προκλήσεις και προτάσεις πολιτικής» κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ακόμα και με κάποιες «ενέσεις» μέσω του Μεταναστευτικού ο πληθυσμός της χώρας θα υποχωρήσει περίπου στα 8 εκατομμύρια ως το τέλος του αιώνα. Ως εκ τούτου, όπως υπολογίζει, το πραγματικό ΑΕΠ θα μειωθεί ως τότε κατά 58 δισ. ευρώ (ή 31%) σε σχέση με το 2019, η απασχόληση κατά 2,1 εκατομμύρια άτομα (ή 48%), τα δημοσιονομικά έσοδα κατά 14 δισ. (ή 19%) και το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ κατά περίπου 1.740 ευρώ (ή 10%)! Όλα αυτά βέβαια μπορούν να αναθεωρηθούν επί τα χείρα εφόσον το ζήτημα τόσο της γονιμότητας όσο και των μεταναστευτικών ροών αποδειχθούν ακόμα χειρότερα απ' ό,τι σήμερα προβλέπεται. Από την άλλη, εφόσον υποστηριχθούν δραστηκά θα μπορούσαν τελικά να οδηγήσουν σε καλύτερο αποτέλεσμα.

Αντίστοιχες μελέτες διεξαγάγει πολλοί φορείς. Διευθύνσεις ανάλυσης τραπεζών, όπως η Eurobank και η Alpha

ΥΠΟΓΕΝΙ

Το δημογραφικό, βόμβα για την οικονομία και το επιχειρείν

Μαιευτήρια μετατρέπονται σε γενικές κλινικές, βιομηχανίες που ειδικεύονταν στα βρεφικά και παιδικά τρόφιμα πλέον μπαίνουν και σε άλλες κατηγορίες προϊόντων... ακόμα και εταιρείες παιχνιδιών το ρίχνουν στο real estate ή άλλες εμπορικές δραστηριότητες σε μια προσπάθεια να βρουν διέξοδο και προοπτική σε μια ελληνική αγορά που συρρικνώνεται - Πλήγμα 50 δισ. ευρώ για το ασφαλιστικό σύστημα

των Στέλιου Μορφίδη
smorfidis@gmail.com

Μαίρης Λαμπαδίτη
lampaditim@yahoo.gr

Σοφία Ζαχαράκη
Υφυπουργός Κοινωνικής
Συνωχής και Οικογένειας

Πρόκειται να εκπονήσουμε ένα αναλυτικό και στοχευμένο Εθνικό Σχέδιο εντός του 2024 για το Δημογραφικό, με την ενεργή συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης

Πάνος Τσακλόγλου
Υφυπουργός Εργασίας
και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

«Χρέος της κυβέρνησης είναι να περιορίσει τις επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος. Κι αυτό γίνεται με την ενίσχυση της θέσης των γυναικών στην αγορά εργασίας και την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης»

Στέφανος Χανδακός
Πρόεδρος του «Μπτέρα»
και της ΜΚΟ Hope Genesis

«Είναι ένα πρόβλημα που όποια μέτρα και να λάβει κανείς, η απόδοσή τους θα φανεί μετά από 7-8 χρόνια. Αυτό ίσως το καθιστά λιγότερο ελκυστικό πολιτικά. Ωστόσο είναι επιτακτική η ανάγκη πλέον. Έχουμε περάσει σε φάση κατάρρευσης»

Στη «μέγγενη» Ασφαλιστ

Ενα από τα βασικά προβλήματα που θα κληθούμε ως χώρα να αντιμετωπίσουμε θα είναι το Ασφαλιστικό.

Όπως υπογραμμίζει στο «business stories» ο διδάκτωρ του Παντείου **Βασίλης Μπέτσος**, «ακόμα και αν αυξάνεται ο δείκτης γονιμότητας των γυναικών (που αυδήθηκε από το 1,34 παιδιά ανά γυναίκα το 2018 σε 1,43 παιδιά ανά γυναίκα το 2022), ο αριθμός των γεννήσεων θα μειώνεται. Αυτή η συνεχής μείωση των γεννήσεων, η οποία οδηγεί σε μείωση του πληθυσμού, οδηγεί παράλληλα σε μείωση του εργατικού δυναμικού, το οποίο θα μειώνεται με ρυθμό 5% κάθε 10 έτη και μέχρι το 2070 θα έχει μειωθεί από τα 4,6 εκατομμύρια το 2020 στα 3,5 εκατομμύρια άτομα το 2070, σύμφωνα με τις μελέτες του AWG 2021 (Ageing Working Group) της Ε.Ε.»

Όπως τονίζει ο κ. Μπέτσος, «η υπογεννητικότητα βάζει σε κίνδυνο την αγορά εργασίας καθώς και τα συστήματα πρόνοιας και κοινωνικής ασφάλισης. Ειδικότερα η μείωση των γεννήσε-

ων θα επιφέρει και μείωση στα έσοδα του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, με αποτέλεσμα είτε να απαιτείται επιπρόσθετη κρατική χρηματοδότηση, είτε να πρέπει να μειωθούν οι μελλοντικές συνταξιοδοτικές παροχές. Οι απώλειες των εσόδων για το ασφαλιστικό σύστημα εκτιμάται από μελέτες που είχαμε κάνει το 2020 ότι θα είναι της τάξης των 50 δισ. ευρώ σε βάθος 50 ετών (2020-2070)».

Απ' την πλευρά του, αναφερόμενος στη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, ο υφυπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων **Πάνος Τσακλόγλου** τονίζει ότι «χρέος της κυβέρνησης είναι να περιορίσει τις επιπτώσεις του δημογραφικού προβλήματος. Κι αυτό γίνεται με την ενίσχυση της θέσης των γυναικών στην αγορά εργασίας και την αύξηση του ποσοστού απασχόλησης. Όσο περισσότερα άτομα εργάζονται τόσο περισσότερο θα μειώνονται τα προβλήματα στην αγορά εργασίας και στην κοινωνική ασφάλιση. Εργάζονται πολλοί εργαζόμενοι στο εξωτερικό την περίοδο της κρίσης. Δίνουμε κίνητρα

6. ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΛΛΑΖΕΙ ΤΟΝ ΧΑΡΤΗ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΕΙΝ

Μέσο: . . . . . ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ _ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

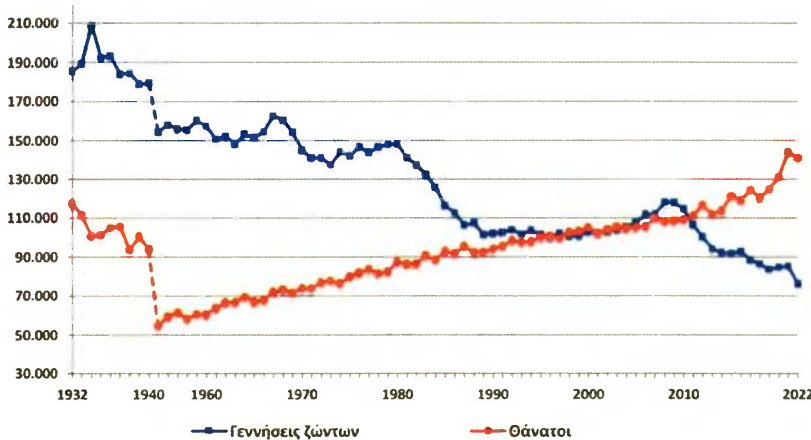
Ημ. Έκδοσης: . . .08/10/2023 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .08/10/2023

Σελίδα: 11

ΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ ΖΩΝΤΩΝ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΙ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 1932-2022

Bank, η PwC, η Κομισιόν, ο ΟΗΕ, δεξαμενές σκέψης, καθηγητές Δημογραφίας, όπως ο κ. **Βύρωνας Κοτσαμάνης** στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας κ.ο.κ. Όλοι αυτοί, με βάση τις προβολές που έχουν κάνει, συμφωνούν ότι αφενός μέσα στην επόμενη δεκαετία θα είμαστε ο πιο γερασμένος πληθυσμός στον πλανήτη και ότι ο πληθυσμός ως το 2050 θα υποχωρήσει κάτω απ' τα 9 εκατομμύρια, με την προοπτική στο τέλος του αιώνα να φτάσουμε τα 8 εκατομμύρια!

Μελέτη της διαNEOσις, δε, αποφαίνεται ότι ως το 2050 ο μ.ο. ηλικίας του πληθυσμού θα ανέβει στα 47-50 έτη και ότι ο πληθυσμός των παιδιών σχολικής ηλικίας (3-17 ετών) από 1,6 εκατομμύρια που είναι σήμερα, θα μειωθεί σε 1,4 εκατομμύρια (το αισιόδοξο σενάριο) έως 1 εκατομμύριο παιδιά (το απαισιόδοξο σενάριο).

Το υπ. Οικογένειας

Η Πολιτεία για πρώτη φορά δείχνει να αντιλαμβάνεται το επείγον του ζητήματος. Η συγκρότηση του υπουργείου για την Κοινωνική Συνοχή και την Οικογένεια αποτελεί το πρώτο βήμα αφήνοντας υποσχέσεις για το μέλλον.

«Η κυβέρνησή μας έχει αντιληφθεί την κρισιμότητα του προβλήματος και είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας που το Δημογραφικό έχει τοποθετηθεί ανάμεσα στα προταρχικά θέματα της ατζέντας. Ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης, κατά τη διάρκεια των προγραμματικών δηλώσεων τον Ιούλιο, δήλωσε: «Θα αντιμετωπίσουμε την πρόκληση του Δημογραφικού που πρέπει να αναχθεί σε απόλυτη εθνική προτεραιότητα»», λέει στο «business stories» η υπουργός **Σοφία Ζαχαράκη**.

ικό και Υγεία

να επιστρέψουν. Παράλληλα έχουμε κλείσει τα παράθυρα προς την πρόωπη συνταξιοδότηση προκειμένου να επιμκνθθεί ο βίος εντός της αγοράς εργασίας».

Σε ό,τι αφορά πάντως την αγορά εργασίας, το πρόβλημα δεν είναι μόνο ότι οι δημογραφικές εξελίξεις οδηγούν τελικά σε μικρότερο αριθμητικά εργατικό δυναμικό, αλλά επίσης ότι αυτό θα έχει υψηλότερη μέση ηλικία και ως εκ τούτου θα έχει χαμηλότερη παραγωγικότητα, όπως τονίζει το IOBE. Παρ' όλα αυτά, μπορεί να υπάρξει μερική αναχαίτιση των αρνητικών συνεπειών με τη θέσπιση κατάλληλων πολιτικών για αύξηση της προσφοράς και της παραγωγικότητας της εργασίας, ειδικά στις γυναίκες όλων των ηλικιακών ομάδων και στους άνδρες στις ηλικίες κάτω των 29 ετών και άνω των 60 ετών.

Επίσης, σύμφωνα με το IOBE, «απαιτείται η ανάπτυξη ενός συνεκτικού πλαισίου μεταναστευτικής πολιτικής με στόχο την καλύτερη ενσωμάτωση των μεταναστών στην οικονομική και

Βασίλης Μπέτσιος

Διόικτωρ του Παντιέου

«Η συνεχής μείωση των γεννήσεων οδηγεί σε μείωση του πληθυσμού, αλλά και σε μείωση του εργατικού δυναμικού, το οποίο από τα 4,6 εκατομμύρια το 2020 θα μειωθεί στα 3,5 εκατομμύρια άτομα το 2070»

κοινωνική ζωή της Ελλάδας, την προσέλκυση περισσότερων αλλοδαπών υψηλής κατάρτισης και την εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών για ανακοπή των μεταναστευτικών εκροών και τον επαναπαρισμό των Ελλήνων του εξωτερικού».

Παρεμβάσεις χρήζουν και στον τομέα της Υγείας, αφού επηρεάζεται σημαντικά απ' τις δημογραφικές εξελίξεις. Και τούτο διότι καθώς αυξάνεται το προσδόκιμο επιβίωσης, το

«Πρόκειται να εκπονήσουμε ένα αναλυτικό και στοχευμένο Εθνικό Σχέδιο εντός του 2024 για το Δημογραφικό, με την ενεργή συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών και των φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παράλληλα, μέσα από στοχευμένα μέτρα υποστήριξης για θέματα στέγασης των νέων ζευγαριών όπως το ιδιαίτερα επιτυχημένο πρόγραμμα «ΣΠΠ/ΜΟΥ», το πρόγραμμα «Κάλυψη», το επικείμενο «ανακαννίζω - νοικιάζω», αλλά και τα στοχευμένα μέτρα για τις άδειες μητρότητας και το δικαίωμα μεταφοράς άδειας στον πατέρα, την αύξηση στα vouchers που δίνονται για βρεφονηπιακούς σταθμούς αλλά και κέντρα δημιουργικής απασχόλησης, το επίδομα στέγασης, μητρότητας, παιδιού και πολλές ακόμα προποβουλίες, προσπαθούμε να δώσουμε την απαραίτητη ασφάλεια και την ουσιαστική στήριξη για τη δημιουργία μιας νέας οικογένειας.

Εχουμε επίγνωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της χώρας μας αλλά και των πτωχικών τάσεων σε γεννήσεις που βλέπουμε σε ευρωπαϊκές και μη χώρες και ξέρουμε καλά ότι τα αποτελέσματα δεν θα έρθουν από τη μια μέρα στην άλλη. Με ορθολογική προσέγγιση και με τη μέγιστη συνένωση δυναμειών θα καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε οι δικαιολογημένες ανισότητες να μετατραπούν σε στοχευμένες προποβουλίες», καταλήγει η υπουργός.

Δραστικές κινήσεις

«Δυστυχώς είναι ένα πρόβλημα που όποια μέτρα και να λάβει κανείς, η απόδοσή τους θα φανεί μετά από 7-8 χρόνια. Αυτό ίσως το καθιστά λιγότερο ελκυστικό πολιτικά. Ωστόσο είναι επιτακτική η ανάγκη πλέον. Εχουμε περάσει σε φάση κατάρρευσης. Το νέο υπουργείο και η κυβέρνηση πρέπει να κινηθούν άμεσα με δράσεις. Τα τελευταία χρόνια πολλές ευρωπαϊκές χώρες, με τελευταία την Ιταλία, προχώρησαν σε δραστικά μέτρα στήριξης. Αυτό πρέπει να κάνουμε κι εμείς», λέει στο «b.s.» ο δρ **Στέφανος Χανδακάς**, πρόεδρος του «Μπρέρα» και της ΜΚΟ Hope Genesis που αναλαμβάνει δράσεις για την υποστήριξη σε παραμεθώριες περιοχές. Μόλις την περασμένη εβδομάδα με την υποστήριξη της Eurolife FFH ασφαλιστικής και τον Δήμο Καστελόριζου εγκαινίασαν τον πρώτο Παιδικό Σταθμό στο νομό. «Προσπαθούμε να βοηθήσουμε και όντως είναι πολύτιμη βοήθεια, ιδίως στα απομακρυσμένα μέρη. Για τη συνολική εικόνα και την αντιμετώπιση του προβλήματος απαιτούνται εθνικές τομές άμεσα», τονίζει.

μέσο επίπεδο υγείας του πληθυσμού επιδεινώνεται και αυξάνεται η ζήτηση για υπηρεσίες υγείας και για μακροχρόνια φροντίδα. «Αυτές οι εξελίξεις», όπως επισημαίνει το IOBE, «δημιουργούν σοβαρές προκλήσεις για το εγχώριο σύστημα υγείας, το οποίο πάσχει από χρόνιες αδυναμίες. Στην Ελλάδα, ιδιαίτερα υψηλό είναι το επίπεδο των άμεσων ιδιωτικών δαπανών για την υγεία (out-of-pocket payments) καθώς και η φαρμακευτική και νοσοκομειακή δαπάνη, ενώ πολύ χαμηλές σε σύγκριση με άλλες χώρες του ΟΟΣΑ είναι οι πληρωμές για μακροχρόνια φροντίδα, πρόληψη και πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας. Επομένως, οι δημογραφικές εξελίξεις οδηγούν περαιτέρω την ανάγκη για τη θέσπιση πολιτικών με στόχο τη βελτίωση της επάρκειας και της ετοιμότητας του συστήματος υγείας ως προς τις δημογραφικές και επιδημιολογικές αλλαγές, τη θωράκισή του απέναντι σε μελλοντικές χρηματοδοτικές πιέσεις και την προαγωγή ενός υψηλότερου επιπέδου υγείας και διαβίωσης για όλους».

Η υπογεννητικότητα αλλάζει

Από τα μαιευτήρια και τις βιομηχανίες τροφίμων και από τις εταιρείες προϊόντων βρεφικής περιποίησης μέχρι τις εταιρείες σχολικών ειδών και παιχνιδιών, όλοι αναζητούν λύσεις προσαρμογής και επέκταση σε συγγενείς δραστηριότητες

Ο τεκτονικές αλλαγές που φέρνει το δημογραφικό πρόβλημα ήδη έχουν αρχίσει να φαίνονται στην αγορά. Κυρίως στο κομμάτι αυτό που επικεντρώνεται στο παιδί, από τα μαιευτήρια, τις βρεφικές τροφές και τη βρεφική περιποίηση έως την παιδική ένδυση και υπόδηση, τα παιχνίδια, την εκπαίδευση και τα σχολικά. Δραστηριότητες οι οποίες πλέον αφορούν ένα διαρκώς συρρικνούμενο πληθυσμό, με αποτέλεσμα σήμερα επιχειρηματικά να αναζητούνται λύσεις προσαρμογής. Κάτι που τελικά σηματοδοτεί και την έναρξη αλλαγής όλου του χάρτη που επιχειρείν στη χώρα. Και αυτό διότι μοναδικός τρόπος επιβίωσης και ανάπτυξης για τις εταιρείες σε μια αγορά που συρρικνώνεται είναι η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη και οριζόντια επέκταση προς συγγενικές δραστηριότητες και τελικά τη συγκέντρωση της αγοράς.

Από τα πλέον χαρακτηριστικά παραδείγματα μετασχηματισμού είναι το πάλαι ποτέ Μαιευτήριο «Μπτέρα» του Ομίλου Υγείας της Hellenic Healthcare Group. Πλέον η Μαιευτική Κλινική έχει περιοριστεί μονάχα σε έναν όροφο και η δομή έχει μετατραπεί σε Γενική Κλινική. «Δυστυχώς δεν γίνεται διαφορετικά. Καμία τόσο μεγάλη κλινική δεν μπορεί να επιβιώσει πλέον μονάχα ως μαιευτική», λέει στο «business stories» ο διευθύνων σύμβουλος του ΗHG **Δημήτρης Στυριδής**. «Πλέον δεν υπάρχει αντικείμενο, η μαιευτική διαρκώς φθίνει», προσθέτει.

«Το «Μπτέρα» είναι το μεγαλύτερο ιδιωτικό θεραπευτήριο στη χώρα καθώς μετρά 501 κλίνες. Τη δεκαετία του '80 είχε 20.000-25.000 γεννήσεις ετησίως, κάτι που δικαιολογούσε το μέγεθός του. Πλέον γίνονται μόλις 7.000 γεννήσεις τον χρόνο εδώ. Οπότε οφείλαμε να βρούμε εναλλακτικές. Ξεκινήσαμε με αργό βηματισμό και σταδιακά τη μετατροπή ήδη από το 2011, για να φτάσουμε πλέον να μετατραπεί σε Γενική Κλινική», λέει από την πλευρά του ο πρόεδρος του Θεραπευτηρίου «Μπτέρα», **δρ Στέφανος Χανδακάς**. Ο ίδιος, ως επικεφαλής επίσης του μη κερδοσκοπικού οργανισμού Hope Genesis, που ασχολείται με το θέμα της υπογεννητικότητας προχωρώντας σε δράσεις στήριξης κυρίως στις παραμεθόριες περιοχές, κτυπάει το καμπανάκι: «Δυστυχώς φτάος τα στοιχεία είναι ακόμα χειρότερα. Η χρονιά θα κλείσει με λιγότερες από 70.000 γεννήσεις στη χώρα. Αρα δεν μιλάμε πια για βήματα που θα σκάσει... Η κατάσταση έχει ήδη ξεκινήσει και εμείς δυστυχώς μαζί με όλα τα άλλα προβλήματα που γεννιούνται θα εργαζομαστε σε μια διαρκή περίοδο στασιμότητας, όπως έχει συμβεί με την Ιαπωνία», τονίζει. «Απαιτούνται δράσεις άμεσα και μάλιστα γενναίες στη βάση ενός εθνικού σχεδίου. Νομίζω ότι μπορούμε να πάρουμε πολλά παραδείγματα από αυτά που θεσμοθέτησαν άλλες ευρωπαϊκές χώρες εργαλειοποιώντας, μεταξύ άλλων, φοροαπαλλαγές και επιδοτήματα». Η αλλαγή του «Μπτέρα» από Μαιευτική σε Γενική Κλινική είναι η πρώτη στον κλάδο των ιδιωτικών θεραπευτηρίων. Οστόσο αυτό τον δρόμο θα ακολουθήσουν και άλλα. Όπως λέει ο κ. Χανδακάς, ήδη και στο «Ιασό», επίσης μέλος του Hellenic Healthcare, γίνονται κινήσεις να μετατραπεί σε μερική κλινική: «Εντάχθηκε η Παιδιατρική Κλινική, όπως και η Γυναικολογική, οπότε και αυτό σταδιακά μετασχηματίζεται».

«Στο μέλλον νομίζω μόνο κάποιες «μπουτίκ» μαιευτικές κλινικές, όπως το «Λιπτό», θα μπορούσαν να διατηρήσουν αναλλοίωτο τον χαρακτήρα και τον προσανατολισμό τους», λέει από την πλευρά του ο κ. Στυριδής.

Η βιομηχανία τροφίμων

Η υπογεννητικότητα, μεταξύ άλλων, φέρνει κλυδωνισμούς και στη βιομηχανία τροφίμων. Εταιρείες που κατά παράδοση

εξειδικεύονταν στις παιδικές και βρεφικές τροφές αρχίζουν πλέον και επεκτείνονται σε άλλες κατηγορίες τροφίμων προκειμένου να καλύψουν το κενό και να βρουν μια διέξοδο ανάπτυξης. Η στροφική αυτή γίνεται κυρίως τόσο προς τα προϊόντα εναλλακτικής διατροφής, που σήμερα αποτελούν μια γενικότερη τάση της αγοράς, όσο και προς τα προϊόντα που επιχειρούν να στρέψουν το ενδιαφέρον των καταναλωτών προς νέες, συμπληρωματικές κατηγορίες, όπως το snacking για βρέφη, που κανέται ανοδοικά τα τελευταία χρόνια.

Αυτό κάνει πλέον και στην ελληνική αγορά ο όμιλος Danone, ο οποίος κατέχει ηγετική θέση σε βρεφικά και νηπιακά γάλατα με σήματα όπως τα Almiron, Milupa, Nutricia.

«Σαφώς το κομμάτι της βρεφικής και παιδικής διατροφής έχει υποστεί πτώση, ακολουθώντας περίπου την τάση των γεννήσεων όλα αυτά τα χρόνια», λέει στο «b.s.» ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Numil Hellas, θυγατρικής της Danone στη χώρα μας, **Σίμος Λουλουμάρας**.

Η μητρική πλέον έχει ριζεί σημαντικό βάρος στην κατηγορία της ειδικής διατροφής με προϊόντα για ενήλικες, συνεχιζοντας ωστόσο να επενδύει και στα βρεφικά, μια αγορά που στην Ελλάδα υπολογίζεται πλέον γύρω στα 100 εκατ. ευρώ.

«Παρά την πτώση των γεννήσεων, βέβαια, υπάρχουν κάποιες κατηγορίες νέες εντός της κατηγορίας της βρεφικής διατροφής που σημειώνουν σημαντική ανάπτυξη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η διατροφή για τις αλλεργίες. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια υπάρχει μια δραματική αύξηση των αλλεργιών, οπότε αυτό είναι ένα κομμάτι που δίνει μια ώθηση. Επίσης, έχει μπει για τα καλά η κατηγορία του snacking, που θα χρησιμοποιήσει ο γονέας κυρίως «για τον δρόμο». Από την άλλη, βέβαια, οι βρεφικές κρέμες που παλιά ήταν μια τεράστια κατηγορία πλέον είναι αρκετά περιορισμένη, κάτι βέβαια που έχει να κάνει και με την αλλαγή των διατροφικών συνειδητών», εξηγεί ο ίδιος και προσθέτει: «Σε κάθε περίπτωση αυτό που παρατηρούμε είναι ότι οι γονείς μπορεί να έχουν λιγότερα παιδιά, αλλά θα επιλέξουν να δαπανήσουν χρήματα για να πάρουν ό,τι καλύτερο γι' αυτά. Οπότε και αυτό τροφοδοτεί τις προσπάθειες καινοτομίας στον χώρο».

Περίπου με τα ίδια όπλα επιχειρεί να αντιμετωπίσει το θέμα και η ελληνική βιομηχανία. Η ταμπέλα της Γιώτης Α.Ε. στα κεντρικά επί της Λεωφόρου Κηφισού μπορεί να αναγράφει «Παιδικές Τροφές», εντούτοις μόνο ένα τρίμηνο της ασχο-

λείται με την παραγωγή βρεφικών και παιδικών τροφών. Η εταιρεία που συνδέθηκε όσο λίγες με τη διατροφή των προηγούμενων γενιών Ελληνόπουλων βασίζεται όλο και περισσότερο στις άλλες κατηγορίες προϊόντων στις οποίες έχει διεισδύσει. Μεταξύ αυτών, προϊόντα μαγειρικής, υλικά ζαχαροπλαστικής, επιδόρπια, ροφήματα, τούρτες, γλυκά κ.ά.

Και η ΔΕΛΤΑ, όμως, η οποία βρίσκεται σε μια περίοδο γενικότερου μετασχηματισμού, επιχειρεί να στραφεί σε άλλες κατηγορίες, κυρίως προς την εναλλακτική και υγιεινή διατροφή. «Η στρατηγική μας να στηρίζουμε την καλή διατροφή ξεκινά από τα παιδιά. Οπότε φιλοδοξούμε να κάνουμε ακόμα καλύτερα προϊόντα και να βοηθήσουμε τα Ελληνόπουλα να μεγαλώσουν καλύτερα. Εν ολίγων, να προσφέρουμε υγιεινή διατροφή που παράλληλα όμως θα είναι και ελκυστική στη γεύση», σημειώνει στο «b.s.» ο διευθύνων σύμβουλος **Χρήστος Τσόλκας**, ο οποίος έχει αναλάβει την ευθύνη του μετασχηματισμού της μεγαλύτερης γαλακτοβιομηχανίας της χώρας. Σύμφωνα με τον ίδιο, σήμερα η κατηγορία των προϊόντων της ΔΕΛΤΑ που απευθύνονται σε βρέφη και παιδιά (Advance κ.ο.κ.) αναλογεί στο 20% του κύκλου εργασιών της εταιρείας.

Βρεφικές πάνες και παιχνίδια

Η ΜΕΓΑ είναι η εταιρεία που έχει συνδέσει όσο καμία το όνομά της με τη βρεφική περιποίηση, ως η πρώτη που λάνσαρε την πιάνα μιας χρήσης. Το όνομα «Babyline» μάλιστα έχει επικρατήσει ως γενικός όρος χαρακτηρισμού της βρεφικής πιάνας ανεξαρτήτως μάρκας. Η εταιρεία, ωστόσο, δεν στάθηκε εκεί και στην πάροδο των ετών επεκτάθηκε και σε αρκετές συγγενικές κατηγορίες προϊόντων, είτε αφορούν τη γυναικεία περιποίηση είτε αυτή της τρίτης ηλικίας. Βήμα που, όπως εξηγήσε παλαιότερα ο πρόεδρος της **Κωνσταντίνος Βτουλαδής**, έπρεπε να γίνει και λόγω της φθίνουσας τάσης των γεννήσεων. «Όταν ξεκίνησα την καριέρα μου υπολόγιζα περίπου 150.000 γεννήσεις τον χρόνο και πλέον έχουμε φτάσει σε πολύ χαμηλά επίπεδα», ανέφερε σχετικά με την ανάγκη γενναίων πολιτικών αποφάσεων για να αναστραφεί αυτή η τάση. Η ΜΕΓΑ χάρη στη διαφοροποίησή της αλλά και την εξωστρέφειά, ειδικά την τελευταία δεκαετία που συνδέεται και με τις τεράστιες πτώσεις του Δημογραφικού, έχει καταφέρει σήμερα να εξελιχθεί σε ένα από τα

Μεταφέρει τον χάρτη του επιχειρείν

του Στέλιου Μορφίδη
smorfidis@gmail.com

success stories επιχειρηματικότητας στη χώρα. Από τις πιο εντυπωσιακές μεταστροφές στο επιχειρείν ίσως αποτελεί και η AS Company.

Η μεγαλύτερη εταιρεία παιχνιδιών της χώρας πλέον από πέρυσι έχει στραφεί στον χώρο του τουρισμού, καθώς ο μεγαλύτερος και διοικητικός άρχων της **Στράτος Ανδρεάδης** δεν βλέπει πλέον σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης στο παιδικό παιχνίδι.

«Η διοίκηση της εταιρείας, αντιλαμβάνομαι τις μεγάλες ευκαιρίες που παρουσιάζονται στο γρήγορα μεταβαλλόμενο επιχειρηματικό περιβάλλον, αλλά και τις προκλήσεις που δημιουργούνται από το Δημογραφικό, την κλιματική αλλαγή, την ψηφιοποίηση του εμπορίου, τις γεωπολιτικές εξελίξεις κ.λπ., κρίνει ότι είναι απαραίτητη η εξορρόπηση των προοπτικών και των κινδύνων της εταιρείας, με τη δραστηριοποίηση της στην ανάπτυξη πολυτελών τουριστικών καταλυμάτων, εκμεταλλευόμενη τη μεγάλη συγκριτικά πλεονεκτήματα που εμφανίζει η χώρα μας στον τουριστικό τομέα», επισημαίνεται στις πρόσφατες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας, η οποία τα τελευταία χρόνια είχε σπεύσει να εδραιώσει την παρουσία της στην Κύπρο και τη Ρουμανία με αποκλειστικό αντικείμενο τα παιχνίδια.

Από πέρυσι λοιπόν ξεκίνησε τις αγορές εκτάσεων γης στις περιοχές της Ελούντας και της Πλάκας Ελούντας στην Κρήτη με σκοπό την ανάπτυξη πολυτελών τουριστικών καταλυμάτων. «Βασικοί στόχοι της διοίκησης παραμένουν η βελτίωση της συνολικής κερδοφορίας και του μεριδίου αγοράς στις χώρες όπου δραστηριοποιείται. Επιπρόσθετα, προβλέπει σε νέες δραστηριότητες προβαίνοντας σε ενέργειες προς την κατεύθυνση αυτή, όπως η απόκτηση νέων εκτάσεων γης στην περιοχή της Κρήτης, με στόχο τη δημιουργία πρόσθετης αξίας στους μετόχους της», καταλήγει η ανακοίνωση της εταιρείας.

Και μπορεί ο κ. Ανδρεάδης να κάνει σήμερα τη μεταστροφή από τα παιχνίδια στον τουρισμό, ο κ. **Απόστολος Βακάκης** όμως είχε προηγηθεί εδώ και χρόνια, όταν αποκόριζε από τη λιανική των παιχνιδιών να ανοίξει τη βεντάλια της Jumbo καθιστώντας την επί τοις ουσίαις μια υπεραγορά που πουλάει... τιμές και όχι προϊόντα. Ένας βασικός λόγος της μετεξέλιξης της Jumbo τότε ήταν και η προβλεψιμότητα της φθίνουσας πορείας της αγοράς παιχνιδιών και των περιορισμένων προοπτικών που αυτή είχε για την ανάπτυξη μιας τόσο μεγάλης αλυσίδας λιανικής.

ΜΗΤΕΡΑ

Το πάλοι ποτέ *Μαιευτήρις* έχει μετατραπεί σε Γενική Κλινική. Τη δεκαετία του '80 είχε 20.000-25.000 γεννήσεις ετησίως, κάτι που δικαιολογούσε το μέγεθός του.

Πλέον σε αυτό γίνονται

μόλις 7.000 γεννήσεις τον χρόνο

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Εταιρείες που κατά παράδοση εξειδικεύονταν στις παιδικές και βρεφικές τροφές αρχίζουν να επεκτείνονται σε άλλες κατηγορίες τροφίμων

ΒΡΕΦΙΚΕΣ ΠΑΝΕΣ

Η **ΜΕΓΑ** είναι η εταιρεία που έχει συνδέσει όσο καμία άλλη το όνομά της με τη βρεφική περιποίηση, καθώς το «*Babyline*» έχει επικρατήσει ως γενικός όρος χαρακτηρισμού της βρεφικής πάνας ανεξαρτήτως μάρκας. Η εταιρεία έχει επεκταθεί πλέον σε αρκετές συγγενικές κατηγορίες προϊόντων, είτε αφορούν τη γυναικεία περιποίηση είτε αυτή της τρίτης ηλικίας

ΠΑΙΔΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ

Η **AS Company**, η μεγαλύτερη εταιρεία παιχνιδιών της χώρας, από πέρυσι έχει στραφεί στον χώρο του τουρισμού - Τα *Jumbo* εδώ και χρόνια έχουν ανοίξει τη βεντάλια των προϊόντων τους και πέραν των παιχνιδιών - Ο διευθύνων σύμβουλος της ομώνυμης αλυσίδας **Νίκος Μουστάκας** τονίζει ότι «πλέον δεν μιλάμε για αλυσίδες με παιχνίδια, αλλά για αλυσίδες με προϊόντα που αφορούν το παιδί»

ΣΧΟΛΙΚΑ ΕΙΔΗ

Η **Skag** μπορεί να μεγάλωσε τρεις γενιές Ελλήνων με το γνωστό σήμα «*Διενθές*» στο μπλε σχολικό τετράδιο, εντούτοις σήμερα η δραστηριότητά της έχει επεκταθεί και σε άλλα είδη, αφού το τετράδιο έχει συρρικνωθεί μόλις στο 35% του κύκλου εργασιών της

Και η αλήθεια είναι ότι η λιανική αγορά του παιχνιδιού, ιδίως στα χρόνια της παρατεταμένης κρίσης, άλλαξε σημαντικά, κυρίως στην κατεύθυνση της συγκέντρωσης. Κάπως έτσι μεγάλωσαν αλυσίδες όπως η **Μουστάκας**. Και πάλι όμως η δραστηριότητά τους πλέον έχει ανοίξει σε κάθε πιθανή συγγενική κατηγορία προϊόντων. «Πλέον δεν μιλάμε για αλυσίδες με παιχνίδια, αλλά για αλυσίδες με προϊόντα που αφορούν το παιδί», τονίζει στο «*b.s.*» ο διευθύνων σύμβουλος της ομώνυμης αλυσίδας **Νίκος Μουστάκας**.

«Η ελληνική οικογένεια μπορεί σήμερα να έχει κατά βάση ένα παιδί, αλλά αυτό το βάζει στο επίκεντρο και σε αυτό επενδύει περισσότερα χρήματα. Ίσως γι' αυτό η αγορά μας κινείται σε σχετικά σταθερά επίπεδα. Σε αυτό όμως έχει συντελέσει και το εξής: πλέον έχουν επεκταθεί τόσο η περίοδος όσο και η συχνότητα των αγορών μιας οικογένειας. Οι ανάγκες για ξεκινάνε σχεδόν από τα βρέφη και αφορούν και άλλου είδους δραστηριότητες, όχι μόνο το παιχνίδι. Για παράδειγμα, εμείς πουλάμε και αξεσουάρ τεχνολογίας. Γενικά οι ανάγκες διαφέρουν από γενιά σε γενιά και εμείς προσαρμόζομαστε. Και επειδή αυτός είναι ένας κλάδος που προσφέρει χαρά, ψάχνουμε πολλές αφορμές γι' αυτήν. Κοπάτε για παράδειγμα πώς σε ένα μικρό χρονικό διάστημα εσφηνικά γιορτάζουμε το Halloween! Οπότε, ναι, ο αριθμός των πελατών μπορεί να μικραίνει, αλλά δημιουργούνται νέες συνήθειες και νέες κατηγορίες προϊόντων που μας βοηθούν. Κοπάτε επίσης το παιδικό βιβλίο. Πριν από αρκετά χρόνια δεν υπήρχε καν ως κατηγορία. Κι όμως, σήμερα γνωρίζετε τεράστια ανάπτυξη. Ο γονιός ενδιαφέρεται γι' αυτά. Και φυσικά, είναι τα εποχιακά είδη, που πλέον έχουν αποκτήσει σημαντική βαρύτητα. Αλλά και αυτή η σταθερότητα που περιγράφω αφορά το σήμερα. Η περαιτέρω κλιμάκωση του δημογραφικού προβλήματος δεν ξέρω τι μπορεί να σημάει. Και είναι μια κατάσταση επικίνδυνη με πολλαπλές συνέπειες, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπιστούν με μια εθνική πολιτική. Οι επιχειρήσεις, από την πλευρά μας, επίσης πρέπει να βοηθήμε όσο μπορούμε περισσότερο τις νέες μαμάδες», επισημαίνει ο κ. Μουστάκας.

Τα σχολικά είδη

Σε φάση μετασχηματισμού έχει εισέλθει και η βιομηχανία των σχολικών ειδών. Με τον αριθμό των μαθητών κάθε χρόνο να μειώνεται, η βιωσιμότητα των περισσότερων επιχειρήσεων ενός κλάδου, που ήδη ανταγωνίζεται τις φθηνές εισαγωγές από την Τουρκία και την Κίνα, μόνο εγγυημένη δεν είναι.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο leader του κλάδου, η εταιρεία **Skag** της οικογένειας Σκαγιά. Η βιομηχανία μπορεί να μεγάλωσε τρεις γενιές Ελλήνων με το γνωστό σήμα «*Διενθές*» στο μπλε σχολικό τετράδιο, εντούτοις σήμερα η δραστηριότητά της είναι πολυεπίπεδη.

«Τη δεκαετία του '80 η εταιρεία τύπωνε τον χρόνο 32 εκατομμύρια μπλε τετράδια. Πλέον αυτός ο αριθμός έχει υποχωρήσει στα 8 εκατομμύρια, ακολουθώντας τη φθίνουσα πορεία των γεννήσεων στη χώρα», εξηγούσε η αντιπρόεδρος και διευθύνουσα σύμβουλος της **Skag Πόπη Σκαγιά** κατά την εκδήλωση παρουσίασης της «*νέας*» εποχής **Skag**. Μιας νέας εποχής όπου η εταιρεία πλέον βασίζεται σε τεσσερις πυλώνες δραστηριότητας. Ο πρώτος είναι τα χαρτικά προϊόντα γραφικής και μάθησης όπως τετράδια κλασικά και θεματικά, σχολικά βοηθήματα κ.λπ., ο δεύτερος τα προϊόντα οργάνωσης γραφείου και αρχειοθέτησης, όπου ήδη από τη δεκαετία του '90 είχε εισέλθει, ο τρίτος είναι τα προϊόντα ζωγραφικής και είδη χειροτεχνίας, όπως μπλοκ ζωγραφικής, ακουαρέλες, πινέλα, και ο τέταρτος τα προϊόντα που σχετίζονται με το παιχνίδι, κλασικά, δημιουργικά και τεχνολογίας.

Σήμερα το σχολικό τετράδιο έχει συρρικνωθεί μόλις στο 35% του κύκλου εργασιών της εταιρείας.

Φορολόγηση παροχών επαγγελματικών ταμείων

Διευκολύνεται η σύστασή τους, η εποπτεία τους μεταφέρεται στην ΤτΕ, «κόφτης» στην ασφάλιση ατόμων άνω των 50 ετών

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Οκτώ κομβικές σημασίας παρεμβάσεις για το μέλλον και τη λειτουργία των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης (ΤΕΑ) στη χώρα μας περιλαμβάνει το ασφαλιστικό νομοσχέδιο του υπουργείου Εργασίας. Αιχμή των προωθούμενων αλλαγών είναι ο εκσυγχρονισμός του θεσμού, που παρότι ξεκίνησε στη χώρα μας το 2002, δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος, με παρεμβάσεις τόσο στο θέμα της εποπτείας όσο βέβαια και στη φορολογία των παροχών. Μέσω των προωθούμενων αλλαγών, θα δοθεί έμφαση στη διευκόλυνση της δημιουργίας πολυεργοδοτικών επαγγελματικών ταμείων, την εισαγωγή πρακτικών καλής διακυβέρνησης, την ενίσχυση της εποπτείας των Ταμείων αλλά και τον «εξορθολογισμό» της φορολογίας τους. Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με πληροφορίες, μεταξύ άλλων προωθούνται η φορολόγηση των εφάπαξ παροχών που δίνουν τα ΤΕΑ με έως και 15% ενώ μικρότερη, της τάξης του 10%, θα είναι σύμφωνα με το βασικό σενάριο η φορολόγηση των συντάξεων.

Τα 8 μέτρα

- Αναλυτικά, σύμφωνα με τον κεντρικό σχεδιασμό, οι νέες ρυθμίσεις που αφορούν την επαγγελματική ασφάλιση, έχουν ως αντικείμενο:
- Την απλοποίηση των διαδικασιών σύστασης των ΤΕΑ.
- Τη διευκόλυνση ίδρυσης πολυεργοδοτικών ΤΕΑ.
- Τη θέσπιση κανόνων χρηστής διακυβέρνησης.

- Τη μεταφορά της εποπτείας των ΤΕΑ στην Τράπεζα της Ελλάδος.
- Την αλλαγή του τρόπου φορολόγησης των προϊόντων των ΤΕΑ.
- Την εισαγωγή «ασφαλιστικών» προϋποθέσεων για την ένταξη και την αποχώρηση κάποιου από τα ΤΕΑ.
- Τη δυνατότητα μεταφοράς ασφαλιστικής αποταμίευσης μεταξύ ΤΕΑ, αλλά και μεταξύ ΤΕΑ

Νέο πλαίσιο για τα ΤΕΑ. Έμφαση στη διευκόλυνση δημιουργίας πολυεργοδοτικών επαγγελματικών ταμείων.

και ομαδικών ασφαλιστικών συμβολαίων.

• Και τι σταδιακή μετατροπή των υφισταμένων αλληλοβοηθητικών ταμείων σε ΤΕΑ.

Οι περισσότερες από τις προωθούμενες διατάξεις θεωρούνται θετικές για τον θεσμό, υπάρχουν όμως και κάποιες που ήδη έχουν προκαλέσει έντονες αντιδράσεις, όπως και διατάξεις που λόγω των αναταράξεων δεν έχουν «κλειδώσει» ακόμη. Για παράδειγμα, κύκλοι της αγοράς των ΤΕΑ αλλά και επιχειρηματίες και συνδικαλιστές εκπρόσωποι των εργαζομένων θεωρούν ανυπόστητη την ανάγκη δημιουργίας πολυεργοδοτικών ΤΕΑ, ή τη θέσπιση κανόνων χρηστής διακυβέρνησης, τη μεταφορά της εποπτείας σε έναν φορέα, και δη στην Τράπεζα της Ελλάδος αλλά και τη δυνατότητα επενδύσεων σε

Στο **συρτάρι** του υπουργείου Εργασίας υπάρχει το σενάριο απαγόρευσης ασφάλισης στα επαγγελματικά ταμεία ατόμων άνω των 50 ή 55 ετών, γεγονός που θα οδηγήσει τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων και των διευθυντικών τους στελεχών εκτός ασφάλισης ΤΕΑ και κατά συνέπεια θα αποτρέψει τη δημιουργία νέων.

προκαθορισμένα συνταξοδοτικά προϊόντα, που θα αντιστοιχούν σε ένα επενδυτικό χαρτοφυλάκιο που θα έχει δομή κύκλου ζωής. Δηλαδή η σύνθεσή του θα είναι προσωποποιημένα, θα διαφοροποιείται ανάλογα με την ηλικία του κάθε μέλους - ασφαλισμένου και θα αντιστοιχεί σε σύνθεση με υψηλότερο ρίσκο για τους νεότερους σε ηλικία ασφαλισμένους, το οποίο βαθμιαία θα μειώνεται, καθώς ο ασφαλισμένος πλησιάζει στην ηλικία συνταξοδότησης. Αντίστοιχα, θετικά βλέπει η αγορά τη δυνατότητα επενδύσεων σε μη οργανωμένες αγορές, σε ποσοστό όχι 5% που ισχύει σήμερα αλλά έως 10%.

Στον αντίποδα, ιδιαίτερη ανησυχία προκαλούν στην αγορά των ΤΕΑ οι προωθούμενες αλλαγές που αφορούν τη φορολόγηση των πα-

ροχών, καθώς μέχρι σήμερα τόσο οι συντάξεις όσο και τα εφάπαξ είναι αφορολόγητα. Βάσει του σεναρίου που προωθείται και αναμένεται να «κλειδώσει» εντός των ημερών, η παροχή που θα καταβάλλεται με τη μορφή εφάπαξ, θα φορολογείται με έως 15%, έναντι μικρότερης φορολόγησης και δη 10% για τη λήψη της παροχής υπό μορφή τακτικών καταβολών (συντάξης).

Δεν αποκλείεται το μέτρο να συνδυασθεί με «ασφαλιστικές δικλίδες» και συγκεκριμένα την εισαγωγή περιορισμών τόσο ως προς την ηλικία εισόδου όσο και την ηλικία εξόδου, παράλληλα με τα έτη παραμονής στην ασφάλιση του ΤΕΑ. Συγκεκριμένα, στο **συρτάρι** του υπουργείου Εργασίας, σύμφωνα με πληροφορίες, υπάρχουν διατάξεις με «κόφτη»

στην ασφάλιση ατόμων άνω των 50 ή 55 ετών, γεγονός που βάσει των αντιδράσεων, θα οδηγήσει τη συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων και των διευθυντικών τους στελεχών εκτός ασφάλισης ΤΕΑ και κατά συνέπεια θα αποτρέψει τη δημιουργία νέων. Παράλληλα, προβλέπεται και περιορισμός στην έξοδο, με την εισαγωγή τριών προϋποθέσεων:

- Έξοδος από το ΤΕΑ παράλληλα με τη συνταξοδότηση από τον κύριο φορέα.
- Αποχώρηση στα 15 έτη ασφάλισης, με τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας των 62 ετών, ή
- Αποχώρηση στα 67.

Στο ασφαλιστικό νομοσχέδιο, οι βασικές διατάξεις του οποίου αναμένεται να παρουσιαστούν στο υπουργικό συμβούλιο της ερχόμενης εβδομάδας, θα περιλα-

βάνονται και άλλες «δύσκολες» ασφαλιστικές διατάξεις, που αφορούν κυρίως τις συντάξεις κρείσσας, ενώ θα προσαρτηθούν και οι αλλαγές που αφορούν τη χρήση προπληρωμένων κάρτας για την πληρωμή επιδομάτων της ΔΥΠΑ και του ΟΠΕΚΑ, με όριο αναλήψεων μετρητών μέχρι το 50% του ποσού κάθε επιδόματος.

Συνταξιοδότηση

Θα υπάρχουν βέβαια και διατάξεις με θετικό πρόσημο για χιλιάδες ασφαλισμένους και συνταξιοδότης, όπως αυτές που αφορούν:

- 1.** Απασχόληση συνταξιοδότη. Από 01.01.2024 καταργείται η κατά 30% μείωση της συντάξης για τους απασχολούμενους συνταξιοδότης και θεσπίζεται πόρος μη ανταποδοτικού χαρακτήρα υπέρ του e-ΕΦΚΑ ύψους 10%.

- 2.** Αυξηση ορίου οφειλών για συνταξοδότηση. Αυξάνεται το ανώτατο όριο οφειλών για συνταξοδότηση από 20.000 σε 30.000 ευρώ (και αντίστοιχα από 6.000 σε 10.000 ευρώ για τον π. ΟΓΑ). Για το ποσό από 20.000 έως 30.000 ευρώ θα παρακρατείται ποσοστό τουλάχιστον 60% της μηνιαίας σύνταξης, ενώ για το υπόλοιπο χρέος γίνεται παρακράτηση σε 60 δόσεις μέχρι την εξόφληση.

- 3.** Ενοποίηση και επικάλυψη της απονομής επικουρικών συντάξεων. Στόχος είναι η ενοποίηση των προϋποθέσεων θεμελίωσης επικουρικής σύνταξης για όλους τους ασφαλισμένους του e-ΕΦΚΑ για την ταχύτερη απονομή τους.

- 4.** Επέκταση επιδόματος μητρότητας σε αυτοαπασχολούμενες και αγρότισσες.